

Διαδικασία ΔΙΙ_1: Παρακολούθηση προόδου υλοποίησης πράξεων (πράξεις πλην ΚΕ)

1. Σκοπός

Ο σκοπός της διαδικασίας είναι η παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των πράξεων και η λήψη των απαιτούμενων ενεργειών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η πλήρης ενεργοποίηση όλων των υποέργων.

2. Πεδίο εφαρμογής

Η διαδικασία εφαρμόζεται για κάθε πράξη που είναι ενταγμένη στο Πρόγραμμα και καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησής της.

3. Θεσμικό Πλαίσιο

- Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 : άρθρο 72
- Νόμος 4914/2022: άρθρα 36 παρ.8, 42 παρ.8, 66 παρ.3γ
- Υπουργική Απόφαση 114947/29.11.2022 «Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021 – 2027» (ΦΕΚ Β 6132)
- Υπουργική Απόφαση αριθμ. 110565/17.11.2022 «Διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης προτάσεων ένταξης στα Προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027 (ένσταση της παρ. 7 του άρθρου 36 του ν. 4914/2022 (Α' 61)» (ΦΕΚ Β' 5958)
- Κοινή Υπουργική Απόφαση αριθμ. 5483/20.01.2023 (ΦΕΚ Β' 390) «Διαδικασίες δημοσιονομικών διορθώσεων και αναζήτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών στα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027»
- Υπουργική Απόφαση αριθμ. 114274/28.11.2022 «Διαδικασίες ελέγχου νομιμότητας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 (έλεγχος δημοσίων συμβάσεων του άρθρου 38 του ν. 4914/2022 - Α' 61)» (ΦΕΚ Β' 6131)

4. Περιγραφή

Η παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των πράξεων αποτελεί συνεχή και συνθετική εργασία για τη ΔΑ/τον ΕΦ και συντελείται, στο πλαίσιο του ΣΔΕ, μέσω της εφαρμογής των περισσότερων διαδικασιών του παρόντος εγχειριδίου.

Ωστόσο, με την παρούσα διαδικασία ΔΙΙ_1 επιδιώκεται μέσω:

- α) της επεξεργασίας στοιχείων της πράξης που προηγούνται της ενεργοποίησης των υποέργων της ή και αφορούν στην πορεία υλοποίησής τους, και
- β) των αποτελεσμάτων κυρίως των διαδικασιών διοικητικής και επιτόπιας επαλήθευσης ή και των επιθεωρήσεων/ελέγχων που διενεργήθηκαν στην πράξη από άλλα ελεγκτικά όργανα,

η απόκτηση βεβαιότητας από τη ΔΑ/τον ΕΦ για την απρόσκοπτη υλοποίηση και ολοκλήρωση της πράξης και την επίτευξη των στόχων της ή και την ενημέρωση για τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά την υλοποίησή της, προκειμένου έγκαιρα να αναληφθούν οι κατάλληλες διορθωτικές ενέργειες που θα επιτρέψουν την ολοκλήρωσή της.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΔΑ/ο ΕΦ παρακολουθεί την πορεία υλοποίησης των πράξεων ως εξής:

4.1 Ενημέρωση του Δελτίου Προόδου Ενεργειών Ωρίμανσης Πράξης

Ο Δικαιούχος, μετά την έκδοση της Απόφασης Ένταξης, υποχρεούται στην επικαιροποίηση της προόδου των ενεργειών ωρίμανσης (ειδικά για τις ενέργειες που θεωρούνται κρίσιμες ή αφορούν σε κρίσιμα υποέργα όπως η έκδοση υπουργικών αποφάσεων, οι απαλλοτριώσεις, κλπ), τις οποίες δήλωσε αρχικά στο Τεχνικό Δελτίο Πράξης κατά την υποβολή της πρότασής του, κάθε φορά που μία ενέργεια ολοκληρώνεται ή αλλάζει στάδιο ή όταν εμφανίζονται καθυστερήσεις στην πρόοδο της π.χ. καθυστέρηση στη διεξαγωγή ενός διαγωνισμού.

Η επικαιροποίηση της εξέλιξης των ενεργειών ωρίμανσης διενεργείται με τη συμπλήρωση στο ΟΠΣ του τυποποιημένου εντύπου *E.II.1_1: Δελτίο Προόδου Ενεργειών Ωρίμανσης Πράξης*. Στο έντυπο *E.II.1_1*, πλέον των κοινών στοιχείων με το τμήμα ΣΤ του ΤΔΠ, περιλαμβάνονται και στοιχεία που αφορούν στα στάδια εξέλιξης των απαιτούμενων ενεργειών, καθώς και προβλήματα και εμπλοκές που ενδεχομένως παρουσιάζονται κατά την υλοποίηση της πράξης.

Ο Δικαιούχος υποβάλλει νέο *Δελτίο Προόδου Ενεργειών Ωρίμανσης Πράξης* κάθε φορά που μια ενέργεια που συνδέεται με τα πεδία ΤΔΠ τμήμα ΣΤ 13-23 και 31-36:

- ✓ αλλάζει στάδιο,
- ✓ δεν επιτυγχάνεται εντός της προβλεπόμενης χρονικής προθεσμίας, προκειμένου να δηλωθεί η νέα εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσής της,
- ✓ παρουσιάζεται πρόβλημα ή εμπλοκή στην υλοποίησή της.

Η ενημέρωση της προόδου των ενεργειών ωρίμανσης, αποτελεί εργαλείο παρακολούθησης της υλοποίησης των πράξεων και συμβάλλει στην εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς:

- ✓ το χρόνο υλοποίησης των επιμέρους σταδίων των ενεργειών ωρίμανσης,
- ✓ το συνολικό χρόνο για την ολοκλήρωση των ενεργειών αυτών,
- ✓ το συνολικό χρόνο που απαιτείται για την ολοκλήρωση των υποέργων και της πράξης.

Κατά τη δημιουργία κάθε νέου δελτίου ωρίμανσης, ή κάθε νέου ΤΔΠ, οι ενέργειες ωρίμανσης θα ενημερώνονται με την τελευταία τους κατάσταση.

4.1.1. Βασικές κατηγορίες των ενεργειών ωρίμανσης

Ενδεικτικά αναφέρονται:

i) Ανάλυση νομικών δεσμεύσεων:

- Οι ενέργειες αφορούν στην ανάληψη νομικής δέσμευσης με τα επιμέρους στάδια εξέλιξής τους όπως υποβολή τευχών δημοπράτησης, έγκριση διακήρυξης από τη ΔΑ, ημερομηνία δημοσίευσης προκήρυξης και διενέργειας διαγωνισμού, υποβολή σχεδίου σύμβασης, έγκριση ανάληψης νομικής δέσμευσης από τη ΔΑ, υπογραφή σύμβασης. Η ενημέρωση των ενεργειών ανάληψης νομικής δέσμευσης που αφορούν στις ημερομηνίες υποβολής τευχών δημοπράτησης και σχεδίου σύμβασης και των εγκρίσεων τους από τη ΔΑ/τον ΕΦ γίνεται αυτόματα και δεν απαιτείται πρόσθετο δελτίο ωρίμανσης. Για τα υπόλοιπα επί μέρους στάδια εξέλιξης της διαγωνιστικής διαδικασίας (δημοσίευση προκήρυξης και διενέργειας διαγωνισμού, υπογραφή σύμβασης) ενημερώνεται/συμπληρώνεται το δελτίο ωρίμανσης από τον δικαιούχο εφόσον υπάρχει διαφοροποίηση στις αντίστοιχες προγραμματικές ημερομηνίες του ΤΔΠ.
- Οι ενέργειες που αφορούν στην έναρξη υποέργων που δεν υλοποιούνται μέσω δημοσίων συμβάσεων όπως έκδοση προσκλήσεων σε παρόχους για υλοποίηση πράξεων ΕΚΤ+ ή συμμετέχοντες.

ii) Απόκτηση γης/απαλλοτριώσεις: περιλαμβάνονται τα επιμέρους στάδια της διαδικασίας απαλλοτρίωσης (έγκριση κτηματολογίου, κήρυξη απαλλοτρίωσης, καθορισμός προσωρινών τιμών, παρακατάθεση, κλπ.).

iii) Απαιτούμενες διοικητικές ενέργειες: στις ενέργειες ωρίμανσης περιλαμβάνονται οι διοικητικές ενέργειες που είναι απαραίτητες για την υλοποίηση της πράξης όπως η έκδοση αδειών (π.χ. οικοδομική άδεια, έγκριση περιβαλλοντικών όρων, κλπ.), η έκδοση εγκρίσεων (π.χ. από αρχαιολογική υπηρεσία, εγκριτικές αποφάσεις μελετών, κλπ.), άλλες προαπαιτούμενες ενέργειες (έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων, προγραμματικές συμβάσεις), κλπ. Στις ενέργειες αυτές εμπίπτουν και οι διοικητικές ενέργειες που θα πρέπει να αναλάβει ο Δικαιούχος για την ολοκλήρωση της πράξης, όπως αποφάσεις συλλογικών οργάνων, κλπ.

Οι ενέργειες ωρίμανσης συμπληρώνονται είτε σε επίπεδο υποέργου είτε σε επίπεδο πράξης, αναλόγως της φύσης της ενέργειας και των απαιτήσεων παρακολούθησης. Οι περισσότερες ενέργειες ωρίμανσης ολοκληρώνονται πριν την έναρξη του αντίστοιχου υποέργου (υπογραφή της σύμβασης, Τεχνικό Παράρτημα Υλοποίησης Υποέργου με Ίδια Μέσα, κλπ.), αλλά κάποιες όπως η απόκτηση γης/ απαλλοτριώσεις δύνανται να εξελίσσονται και μετά.

Κατά την υποβολή της αρχικής πρότασης (ΤΔΠ), στο έντυπο *E.II.1_1: Δελτίο Προόδου Ενεργειών Ωρίμανσης* συμπληρώνονται όλες οι απαιτούμενες ενέργειες ωρίμανσης (συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών που αφορούν στην απόκτηση γης/απαλλοτριώσεις) ανεξαρτήτως αν έχουν υλοποιηθεί ή όχι .

Η ΔΑ(ή ο ΕΦ) δύναται να προσδιορίζει στο *Δελτίο Προόδου Ενεργειών Ωρίμανσης Πράξης* την ανάληψη υποχρέωσης για κατηγορίες ενεργειών που αφορούν σε κρίσιμα υποέργα. Η ανάληψη υποχρέωσης καθώς και η προθεσμία πραγματοποίησης μιας ενέργειας περιλαμβάνεται στην *Απόφαση Ένταξης* της πράξης.

Κατά την εξέλιξη των ενεργειών ωρίμανσης, και εφόσον οι εν λόγω ενέργειες δεν εξελίσσονται ομαλά, οι Δικαιούχοι οφείλουν να αποτυπώνουν στο δελτίο ωρίμανσης τα τυχόν προβλήματα ή εμπλοκές που παρουσιάστηκαν, τα μέτρα αντιμετώπισής τους, καθώς και τις νέες ημερομηνίες που οι ενέργειες ωρίμανσης προβλέπεται να ολοκληρωθούν.

4.2 Παρακολούθηση στοιχείων προόδου Πράξης

i. Εξέλιξη ενεργειών ωρίμανσης

Η ΔΑ/ ο ΕΦ παρακολουθεί την εξέλιξη των ενεργειών ωρίμανσης, όπως αυτή αποτυπώνεται στο *Δελτίο Προόδου Ενεργειών Ωρίμανσης Πράξης*, προκειμένου να αποκτήσει γνώση και να διαμορφώσει μία πλήρη εικόνα σχετικά με την πορεία ωρίμανσης της πράξης και την προοπτική υλοποίησης και ολοκλήρωσής της στο πλαίσιο του εγκεκριμένου χρονικού προγραμματισμού.

ii. Αποτελέσματα διοικητικών και επιτόπιων επαληθεύσεων της ΔΑ / του ΕΦ

Τα αποτελέσματα των διοικητικών επαληθεύσεων των δαπανών των υποέργων της πράξης και της εκτέλεσης του αντίστοιχου φυσικού αντικείμενου, καθώς και των επιτόπιων επαληθεύσεων που δύναται να έχουν διενεργηθεί στην πράξη αποτελούν επιπλέον στοιχεία που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, προκειμένου να εξάγονται ασφαλή συμπεράσματα ως προς την πρόοδο της πράξης, τα προβλήματα που δύναται να ανακύψουν και των διορθωτικών ενεργειών που θα πρέπει να ληφθούν.

iii. Αποτελέσματα επιθεωρήσεων και ελέγχων άλλων εθνικών και ενωσιακών ελεγκτικών οργάνων

Πορίσματα επιθεωρήσεων και ελέγχων άλλων εθνικών ή και ενωσιακών ελεγκτικών οργάνων που έχουν διενεργηθεί στην πράξη, ιδιαίτερα αυτά που αφορούν σε συστάσεις προς το Δικαιούχο, αποτελούν επιπλέον στοιχεία για την παρακολούθηση της πράξης.

iv. Επικοινωνία ΔΑ/ΕΦ με Δικαιούχο

Η ΔΑ/ ο ΕΦ επικοινωνεί με τον Δικαιούχο και μέσω του ΟΠΣ, προκειμένου να ζητήσει περαιτέρω πληροφορίες / διευκρινίσεις σχετικά με την υλοποίηση της πράξης ή και την υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων, ώστε να διαμορφώσει μία πληρέστερη εικόνα για την πρόοδό της.

Η ΔΑ / ο ΕΦ δύναται να καλέσει τον Δικαιούχο σε τεχνικές συναντήσεις με αντικείμενο την πρόοδο υλοποίησης της πράξης, την αντιμετώπιση ενδεχόμενων προβλημάτων ή και εμπλοκών που προκύπτουν κατά την υλοποίησή της αλλά και την υποστήριξη του Δικαιούχου στην υλοποίηση διορθωτικών ενεργειών.

4.3 Αξιολόγηση στοιχείων προόδου πράξης

Η ΔΑ/ ο ΕΦ, προκειμένου να αξιολογήσει την πρόοδο της πράξης, λαμβάνει υπόψη:

- το περιεχόμενο του Τεχνικού Δελτίου Πράξης και τους όρους της Απόφασης Ένταξης, των Τεχνικών Δελτίων Υποέργων και των αντίστοιχων νομικών δεσμεύσεων, το Τεχνικό Παράρτημα Υλοποίησης Υποέργου με Ίδια Μέσα, κλπ.
- τα δεδομένα που προκύπτουν από την παρακολούθηση της πράξης σύμφωνα με το 4.2 ανωτέρω.

Βάσει των παραπάνω, η ΔΑ/ο ΕΦ αποκτά μία συνολική εικόνα αναφορικά με:

- την πρόοδο ανάληψης των νομικών δεσμεύσεων/έναρξης υποέργων, την πρόοδο των ετήσιων ποσοτικών και ποιοτικών στόχων που έχουν τεθεί με βάση τις αρχικά αναληφθείσες νομικές δεσμεύσεις / το Τεχνικό Παράρτημα Υλοποίησης Υποέργου με Ίδια Μέσα, τις απαιτούμενες διοικητικές ενέργειες, κλπ.,
- τυχόν αποκλίσεις από τις προγραμματισθείσες ενέργειες εξέλιξης των υποέργων,
- τη ρεαλιστικότητα των προβλέψεων προόδου φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της πράξης, την τήρηση του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης, την ολοκλήρωση της πράξης, την επίτευξη των στόχων – δεικτών της.

Η εξέταση της προόδου της πράξης συνεπικουρείται από εργαλεία παρακολούθησης όπως είναι:

- αυτόματες ειδοποιήσεις (alerts) για τις κρίσιμες ημερομηνίες εξέλιξης της πράξης, προσαρμοσμένες ανά είδος πράξης, και
- ειδική αναφορά (επιτελική), που είναι διαθέσιμη στο ΟΠΣ, και εξάγεται από την ΔΑ/τον ΕΦ οποτεδήποτε κριθεί απαραίτητο. Η ειδική αναφορά περιλαμβάνει μία εποπτική καταγραφή βασικών συνιστωσών υλοποίησης ανά πράξη και παρέχει στοιχεία ως προς την πορεία υλοποίησης στη βάση ποσοτικοποίησης των ενδεχόμενων αποκλίσεων από προκαθορισμένες παραμέτρους. Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, αρχικά στοιχεία ένταξης, αποκλίσεις από συγκεκριμένες προθεσμίες, ποσοστά ενεργοποίησης υποέργων, ποσοστά απορρόφησης και διορθώσεων, απόκλιση πραγματοποίησης δαπανών από την προγραμματισμένη ετήσια κατανομή των δαπανών, κατάσταση συστάσεων κλπ. Η διάρθρωση της αναφοράς επιτρέπει μία καταρχήν εποπτεία της προόδου υλοποίησης του Προγράμματος και ταυτόχρονα τον εντοπισμό πράξεων για τις οποίες διαφαίνεται απόκλιση από τους όρους της Απόφασης Ένταξης.

4.4 Απόκλιση από τους όρους της Απόφασης Ένταξης

Όταν κατά την αξιολόγηση της προόδου της πράξης διαπιστωθούν αποκλίσεις από τους όρους της απόφασης ένταξης ή του χρονικού προγραμματισμού της υλοποίησής της, η ΔΑ/ΕΦ συμπληρώνει στο ΟΠΣ το έντυπο *E.II.1_2: Δελτίο Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Προόδου Πράξης* και το κοινοποιεί στον δικαιούχο. Ειδικότερα στο Τμήμα 2 του εντύπου *E.II.1_2*, η ΔΑ/ΕΦ αναφέρει τις διορθωτικές ενέργειες στις οποίες οφείλει να προβεί ο δικαιούχος εντός συγκεκριμένης χρονικής περιόδου και καθορίζει ημερομηνία επαναξιολόγησης.

Στην περίπτωση που ο δικαιούχος ανταποκριθεί στις διορθωτικές ενέργειες ή τεκμηριώσει τους λόγους απόκλισης προτείνοντας ένα αναθεωρημένο σχέδιο δράσης, η ΔΑ επαναξιολογεί τα δεδομένα αυτά και επικαιροποιεί το έντυπο *E.II.1_2*. Εφόσον, το αναθεωρημένο πρόγραμμα ενεργειών επιφέρει μεταβολές στους όρους της Απόφασης Ένταξης, ο Δικαιούχος υποβάλλει τροποποιημένο ΤΔΠ και η ΔΑ/ο ΕΦ εξετάζει την τροποποίηση της Απόφασης Ένταξης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Διαδικασία *ΔΙΙ_9: «Τροποποίηση Απόφασης Ένταξης»*. Σε αυτή την περίπτωση δεν απαιτείται η επαναξιολόγηση της πράξης και η συμπλήρωση σχετικού *Δελτίου Παρακολούθησης – Αξιολόγησης Προόδου Πράξης*, καθώς οι λόγοι απόκλισης τεκμηριώνονται στην τροποποίηση της Απόφασης Ένταξης.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του δικαιούχου, η ΔΑ θέτει την πράξη σε καθεστώς επιτήρησης εκδίδοντας Απόφαση Επιτήρησης Πράξης (*Έντυπο E.II.1_3*) στην οποία προσδιορίζονται οι λόγοι της επιτήρησης και καθορίζονται διορθωτικές ενέργειες και η αντίστοιχη περίοδος συμμόρφωσης. Στην περίπτωση που ο Δικαιούχος δεν υλοποιήσει τα οριζόμενα στην Απόφαση Επιτήρησης, η απόφαση ένταξης της πράξης ανακαλείται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Διαδικασία *ΙΙ_12: Ανάκληση Απόφασης Ένταξης*.

Σε περιπτώσεις πράξεων όπου οι αποκλίσεις δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα του Δικαιούχου, η ΔΑ/ο ΕΦ παρακολουθεί την εξέλιξη των ανωτέρω εμπλοκών και δύναται να προτείνει διορθωτικές ενέργειες για την άρση τους, ή και να προβεί στην ανάκληση της Απόφασης Ένταξης των πράξεων αυτών.

4.5 Διοικητική εξέταση και εντοπισμός παρατυπίας

Σε εξαιρετική περίπτωση, μπορεί η ΔΑ/ο ΕΦ, στο πλαίσιο της ευρύτερης παρακολούθησης μιας πράξης, να διαπιστώσει παράτυπη δαπάνη την οποία είχε επαληθεύσει διοικητικά σε προηγούμενο διάστημα και επομένως είχε περιληφθεί στο αποδεκτό διαχείρισης για συγκεκριμένο υποέργο της πράξης.

Εφόσον, η ΔΑ/ο ΕΦ κρίνει ότι ο χειρισμός της συγκεκριμένης παράτυπης δαπάνης και η εξέταση του σχετικού υποέργου δύναται να γίνει επαρκώς διοικητικά, χωρίς να απαιτείται η διενέργεια επιτόπιας επαλήθευσης, προβαίνει σε διοικητική εξέταση του υποέργου και στη συμπλήρωση Έκθεσης Διοικητικής Εξέτασης, στην οποία αναφέρει:

- i. τα στοιχεία της πράξης/ υποέργου και του Δικαιούχου,
- ii. τα στοιχεία του ευρήματος (κωδικοποιημένο εύρημα με βάση τη λίστα του ΟΠΣ και εξειδίκευση ευρήματος, ώστε να αποτυπώνεται ο λόγος για τον οποίο η δαπάνη κρίνεται μη επιλέξιμη ή παράτυπη),
- iii. το ποσό της διόρθωσης,
- iv. το είδος και το ποσό της ενέργειας -ανάκτηση αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντος ποσού ή Μείωση Ορίου Πληρωμών του Εθνικού Σκέλους του ΠΔΕ (ΜΟΠ)- που προτείνεται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 8 του άρθρου 42 του ν. 4914/2022, καθώς και τον υπόχρεο φορέα στην ενέργεια αυτή,
- v. τη δυνατότητα του Δικαιούχου να υποβάλει αντιρρήσεις εντός δεκαπέντε (15) ημερολογιακών ημερών από την παραλαβή του Εγγράφου.

Η Έκθεση Διοικητικής Εξέτασης, σε αυτή τη φάση, είναι προσωρινή και ο δικαιούχος δύναται να υποβάλλει αντιρρήσεις, οπότε ακολουθούνται κατ' αντιστοιχία τα βήματα που περιγράφονται στη Διαδικασία *ΔΙΙ_8* Επιτόπια Επαλήθευση.

Σε περίπτωση δημοσιονομικής διόρθωσης, η ΔΑ/ο ΕΦ συμπληρώνει *Δελτίο Καταχώρισης Διορθώσεων κατηγορίας 6*.

5. Σχετικά έντυπα

Κωδικός	Περιγραφή
E.II.1_1:	Δελτίο Προόδου Ενεργειών Ωρίμανσης Πράξης
E.II.1_2:	Δελτίο Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Προόδου Πράξης
E.II.1_3:	Απόφαση Επιτήρησης Πράξης

